

4. Етнічний туризм [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Етнічний_туризм2.

*Марченко О.А. доцент, д. ек.н.,
Соболь О.О. студентка магістратури, спеціальність «Географія»,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
solom-s@mail.ru*

СУЧАСНА ОЦІНКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАМКОВОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Туризм як соціальне явище, що представляє собою пересування з метою пізнання своєї або інших країн, а також відпочинку і розваг, зв'язаний із багатовіковою традицією. У своїх різних формах і проявах туризм має історію, що значно старіша, ніж сама ця назва. Історико-туристичний рух насичений пізнавальними цінностями і внаслідок цього він носить цільовий, активний характер, підкріплений творчими бажаннями до пізнання.

Сучасна індустрія туризму - одна з найприбутковіших та найперспективніших щодо темпів зростання галузей світового господарства. Туризм впливає на економічний розвиток не лише на національному рівні, а й зумовлює зміни в розвитку певного регіону (області) країни, видозмінюючи їх інфраструктуру, споживчий ринок, інші галузі підприємницької діяльності, навіть сьогодні - в умовах світової фінансової кризи [1].

В сучасній туристичній індустрії відбувається становлення та розвиток нового напрямку - замкового туризму. При цьому змістовне наповнення потоку цієї туристичної діяльності збільшується з метою пізнання пам'яток оборонної архітектури - фортець, замків, оборонних храмів, міських укріплень. Цей напрямок туристичної діяльності - це один із важливих аспектів нової філософії бізнесу нинішнього інформаційного суспільства, який в умовах змін підприємницького середовища відкриває нові можливості вирішення проблем тайм-менеджменту у всіх його проявах, а саме - дає змогу паралельно та одночасно ефективно реалізувати дві функції: соціального характеру (оздоровчу,

духовну та гуманітарну) та професійно-ділову (укладання угод, проведення нарад, вирішення стратегічних завдань тощо).

Таким чином, у нас ідні не можна не помітити величезного впливу, індустрії туризму на світову економіку. Формування цієї перспективної галузі, як незалежної конкурентоспроможної ланки національного господарства, в Україні по суті тільки починається. Україна має унікальні передумови для успішного розвитку туристичної індустрії: природно-кліматичні умови, багаті історико-культурні й національно-етнографічні ресурси, велику кількість невикористаних територій, придатних для туризму і відпочинку, понад 125 тис. пам'яток архітектури і містобудування, сотні музеїв із зібраннями унікальних археологічних знахідок, що свідчать про самобутню і давню культуру українців. Все це при відповідному розвитку може стати основою для формування конкурентоспроможного туристичного ринку в контексті внутрішнього міжнародного туризму [2].

Замковий туризм один з напрямів туризму в Україні і в основі якого використовуються об'єкти оборонно-фортечних споруд. Тому питання розвитку замкового туризму та підвищення його привабливості на національному та міжнародному рівнях є особливо актуальним на сучасному етапі розвитку і становлення туристичної галузі України.

Метою даної публікації є аналіз сучасного стану та визначення перспектив розвитку замкового туризму в Україні в контексті застосування світового досвіду.

Автори останніх наукових досліджень з дослідження замкового туризму В. Кифяк, В. Петранівський, М. Рутинський, Ю. Зінько, О. Любінцева детально підійшли до вивчення та аналізу об'єктів. Проте, низка теоретико-методологічних та прикладних аспектів цієї проблематики, зокрема, механізм розвитку туристичного підприємництва у замковому туризмі, що враховує європейський досвід організації та специфіку українського туристичного ринку, залишилися поза увагою дослідників [3].

Важливим та дедалі популярнішим напрямом замкового туризму у Європі є організація весільних та інших урочистих церемоній на території історичних об'єктів, що яскраво ілюструє сучасні тенденції наслідування аристократизму поведінки та духу. Це, ще раз доводить те, що сьогодні туризм увійшов до першочергових потреб людства, охопивши всі сфери суспільно-економічного та особистого життя людини. Щодо України, то вона дуже тісно пов'язана з європейською історією, містикою, королівськими та древніми знатними дворами, оскільки, як і у європейських країнах (Франції, Італії, Англії, нинішніх Угорщині, Румунії, Чехії, Німеччині), на українських землях замки та фортеці масово зводились у XIV-XVII ст., активно переростаючи з палаци з елементами італійського «бароко», стилі вишуканого «класицизму», і лише в кінці XVIII ст., набувають яскравої української своєрідності [4].

Замкові споруди України теж можна використовувати як заклади відпочинку і туризму шляхом їх пристосування безпосередньо під готелі, через відкриття у них закладів харчування, надання послуг обслуговування та супроводу урочистих подій у середньовічному стилі, шляхом відкриття музейних виставок у приміщеннях, розміщення на територіях замків і фортець експозиції, яка відтворюватиме картини минувшини й оголошення цих музеями під відкритим небом, проведення різнобічних історико-театралізованих фестивалів, змагань і анімаційних шоу тощо.

Кількість самотніх замків, палаців, фортець та родових маєтків шляхти, уцілілих до XIX ст., за експертними підрахунками, обчислюється сотнями. На жаль, знищення родовой аристократії більшовиками та націоналізація маєтків призвели до часткового, а в більшості випадків повного руйнування всіх замкових споруд (прямого та опосередкованого - шляхом перетворення їх у школи, будинки культури, адміністрації тощо).

Проте, навіть, не зважаючи на такі безповоротні втрати, в Україні налічується більш, ніж сто тільки замкових споруд - або їх руїн-свідків на місцях героїчного та трагічного минулого, але завжди романтичного та легендарного. У більшості вони на межі зі зникненням з митця світу, але,

навіть у такому вигляді можуть стати об'єктом як внутрішнього, так і зовнішнього туристичного попиту.

Найбільша кількість замків, фортець та оборонних монастирів збереглася до нашого часу на заході України (за підрахунками різних експертів приблизно 90% всіх замків і палаців держави) - на Львівщині (Олеський, Золочівський, Підгорецький, Свіржський замки.), Івано-Франківщині (Хотинська фортеця, замки Галицький та Пнівський), Тернопільщині (Збаразький замок, Вишнівецький замковий палац, Скалатський замок), Волині (замок Любарта, Локаченський, Острозьким), Закарпатті (лицарські замки - Квасівський та Бронецький), Хмельниччині (Камянець-Подільська фортеця, Меджибізький та Станівський замки) все інше припадає на іншу територію України та півострів Крим (Ластівчине гніздо, Масандрівський, Лівадійський палац та інші).

Таким чином, результати проведеного аналізу фортифікаційної замкової спадщини України, дає змогу впевнено зробити висновок про забезпеченість туризму замковим потенціалом, який відкриває багато нових можливостей для організації і успішної реалізації різних видів туризму історико-культурного, пізнавального, відпочинкового, релігійного, етнічного, виставково-експозиційного, тематичного тощо.

Однак, треба зазначити, що вище згадані види туризму мають, з іншого боку, занедбаність, зруйнованість замкових споруд та байдужість суспільства до нагальної потреби відродження замків, у першу чергу, як мовчазних свідків багатогранної української історії.

Так, як уже указувалось вище, нащадки родової аристократії в Україні булизнищені, і замки майже століття повільно руйнувались, не маючи гарних хазяїв. Тому 2008 рік оголосили роком замків і палаців Західної України – відповідну декларацію у Львові підписали представники шести західних областей. Проте, вже минуло вісім роки, а конкретних результатів і реальних проектів по відновленню замків майже не проведено. За винятком, незначних інвестицій меценатів та ніким належно не оціненої роботи ентузіастів.

Дана проблема повинна, в першу чергу, вирішатись на законодавчому рівні, узгоджуючи механізм продажу чи передачі в довгострокову оренду історико-культурних об'єктів підприємницькому сектору за умови збереження їх архітектурного стилю та самобутності.

Необхідно також відрегулювати в правовому полі механізм співпраці інвестора та державної архітектурної служби, продумати і розробити комплекс заходів щодо інформаційно-рекламного просування замкового туризму. Чітке визначення правового статусу замкового туризму в Україні миттєво приверне увагу приватного інвестиційного капіталу і прискорить відродження замкової культури в Україні, що забезпечить формування стійкого внутрішнього і зовнішнього туристичного попиту [5].

Отже, можна виділити два основні напрями розвитку замкового туризму в Україні:

По-перше передача об'єктів замково-фортифікаційного зодчества на певних умовах туристичному бізнесу і перетворення їх на основі реконструкції у готелі, відпочинкові комплекси, розважальні заклади ресторанного сектору туризму у старовинному середньовічному стилі тощо. Даний напрям є досить архітектурно складним і капіталомістким, вимагає великих інвестицій. Окупність таких інвестиційних проектів, за свідченнями європейського досвіду, в середньому складає 8-12 років залежно від ступеня зруйнованості споруди, а отже обсягу зусиль (фінансових і фізичних) [5].

По-друге розробка конкурентно спроможного туристичного продукту на внутрішньому ринку, в основі якого пізнавальні тури до об'єктів історико-культурної спадщини України з використанням цікавих екскурсійних програм та стимулювання попиту на такі тури (як правило, за рахунок поєднання з іншими видами турів - діловими, відпочинковими (оздоровчими) тощо). Даний напрям є мало витратним, вимагає лише креативного підходу до розробки та ефективного ціноутворення (наприклад, шляхом включення вартості

пізнавального туру до програми інклюзив-туру). Розробка такого туристичного продукту в даному аспекті відкриває значну частину туристичного ринку України.

Таким чином, необхідність розвитку замкового туризму в Україні є обґрунтованою і очевидною для становлення конкурентного туристичного ринку, на якому поки що даний сегмент вільний, а тому дуже привабливий для розвитку української економіки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ТА ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Билецка І. М., Тарсенова А. В. // Менеджмент підприємницької діяльності – Симферополь : ДІАІПІ, 2011. – С. 22-23.
2. Петранівський В. Л., Рутинський М. Й. // Туризм і краєзнавство. - К.: Знання, 2006. – С. 575.
3. Кифяк В. Ф. // Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці: 2003 – С. 300.
4. Лесик О. В. // Замки та монастирі України. – Л.: Світ, 1993. – С. 173.
5. Про замки України [Електронний ресурс]. – режим доступу http://www.bbc.co.uk/ukrainian/indepth/story/2008/07/080719_castles_interactiveis.

*Марченко О. А. доцент, д. е. н.,
Стасевич А. О. студентка 4 курсу, спеціальність «Географія»,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького,
anna.stasevich.95@mail.ru*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КУРОРТОПОЛІСУ «ТРУСКАВЕЦЬ»

Головними пріоритетами соціально-економічного розвитку сучасної цивілізації проголошені людина та її право на необхідний і достатній рівень життєзабезпечення, сприятливе для здоров'я навколишнє середовище, а також відповідальність за збереження якості життєвого простору сусідніх країн та